

YTTRANDE

2025-12-04

Regeringskansliet (Landsbygds-
och infrastrukturdepartementet)
li.remissvar@regeringskansliet.se
li.transport.remissvar@regeringsk
ansliet.se

Yttrande över Förslag till nationell plan för transportinfrastrukturen 2026–2037

Dnr: RÖ 2025/9664

Region Östergötland har beretts möjlighet att yttra sig över ”Förslag till nationell plan för transportinfrastrukturen 2026–2037”.

Region Östergötland svarar på remisser utifrån *Utvecklingsstrategi för Östergötland, med tillhörande understrategier*, däribland *Rumslig strategi för Östergötland* vilka tillsammans ger inriktning och prioritering för Östergötlands utveckling.

Region Östergötland är en del av samarbetet En Bättre Sits och ställer sig bakom yttrandet från En Bättre Sits genom Mälardalsrådet. Region Östergötland vill med detta yttrande komplettera i de delar som mer specifikt rör Östergötland.

Under beredning av yttrandet har samråd med Östergötlands kommuner skett.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis vill Region Östergötland framföra att:

- Det är av yttersta vikt att Ostlänken genomförs i sin helhet inom planperioden. Det är positivt att följdinvesteringarna uppställningsspår i Linköping och Norrköping finns med i förslaget. Region Östergötland önskar fortsätta och intensifiera dialogen med Trafikverket och berörda kommuner för att få till stånd effektiva lösningar.
- Det är positivt att objekt som E22 Förbi Söderköping, åtgärder längs riksväg 50 och utbyggnad av dubbelspår Hallsberg-Degerön planeras och pågår.
- Förslaget om förbigångsspår vid Boxholm, i det fall ramen skulle utökas med 10 %, är positivt och skulle skapa robusthet för tågtrafiken.
- De förslag till fortsatta utredningar om järnväg i sträckan Hässleholm - länsgräns Jönköping/Kronoberg, samt Linköping - Mjölby är angelägna, men att det vore önskvärt att för Linköping - Mjölby även inkludera Jönköping till Borås.

YTTRANDE

2025-12-04

- Det finns behov av att utreda och klargöra tillgängligheten till Norrköpings hamn till och från det nationella stamvägnätet (E4, E22 och riksväg 56) så att en sådan kan ligga till grund för övervägande vid nästa planrevidering.
- De ökade ramarna för kommande 12-årsperiod ställer höga krav på att Trafikverket också kan upparbeta medlen, och att Trafikverket förmår att hålla uppe utredningskapaciteten.
- Den långsiktiga planeringen av transportsystemet måste ske i nära samordning med annan samhällsplanering, inte minst kommunal fysisk planering. Region Östergötland eftersöker ett helhetstänk från Trafikverket, och att regioner och kommuner bjuds in till kontinuerliga dialoger med Trafikverket.
- En långsiktig finansiering för interregionala trafiken, de trafikavtal som upprättats, bör inkluderas i Nationell plan för stabil och långsiktig finansiering.

Region Östergötlands synpunkter**Utveckling av infrastruktur – Objekt i plan***Ostlänken*

Ostlänken spelar en viktig roll i att realisera den regionala utvecklingspolitiken i Östergötland. Med Ostlänken kan den regionala-, storregionala och nationella persontrafiken fortsätta utvecklas samtidigt som godstrafiken får ökad kapacitet på övriga banor vilket tillsammans leder till alltmer integrerade regioner med en växande arbets- och bostadsmarknad. För att dra nytta av investeringen i Ostlänken är det av yttersta vikt att prioritera ett snabbt genomförande av projektet i sin helhet. För att säkra framdrift är det viktigt att Trafikverket redovisar en tydlig plan för att hålla ihop byggnationen av Ostlänken inom planperioden.

Region Östergötland arbetar aktivt för att hitta samhällsekonomiskt effektiva lösningar när det gäller anslutningen av Stångådals- och Tjustbanornas till Södra stambanan. Ett viktigt led i detta är att tillsammans med Trafikverket och Linköpings kommun genomföra den åtgärdsvalsstudie för östra Linköping som regionen föreslagit. Trafiksituationen är komplex varför det är viktigt att hitta samhällsekonomiskt effektiva helhetslösningar.

Region Östergötland välkomnar att uppställningsspår i Norrköping och Linköping finns med i planen. Uppställningen är avgörande för att säkerställa att effekten av Ostlänken kan nyttjas, och att full funktionalitet fås av Ostlänken men också av Södra stambanan. Region Östergötland anser det av största vikt att Linköpings kommun, Trafikverket och Region Östergötland fortsätter och intensifierar dialogen kring en effektiv lösning.

Planerade och pågående objekt

Region Östergötland kan konstatera att Trafikverket inkluderat redan existerande objekt i Östergötland med omnejd i förslaget till ny nationell plan. Region Östergötland välkomnar åtgärderna som planeras längs riksväg 50, dubbelspår upp mot Hallsberg samt den nya sträckningen av E22 förbi Söderköping. Samtliga dessa objekt är nödvändiga för ett välfungerande transportsystem, både för person- och godstransporter. Region Östergötland understryker vikten av att tidplaner hålls utan förseningar.

Objekt om ramen utökas med 10%

Södra stambanan är ansträngd och i behov av investeringar för att förbättra kapacitetssituationen till dess att ytterligare järnvägsspår finns. De trimningsåtgärder som sedan tidigare är föreslagna, samt det paket av nya åtgärder som föreslås i planen är välkommet. Region Östergötland är positiv till att förslag om fler förbigångsspår på Södra stambanan, däribland ett i höjd med Boxholm, finns med som förslag om planen skulle utökas med 10 %. Åtgärden skulle skapa robusthet i systemet söder om Mjölby.

Utveckling av infrastruktur – Utredningar

Järnvägssystemet är avgörande för att knyta samman Sveriges olika geografier, men dagens system är hårt belastat vilket innebär att både mer kapacitet och nya sträckor behövs. Bygget av Ostlänken är i full gång. Analyserna är dock tydliga. Kapacitetsbrist kommer kvarstå väster om Linköping. Ny järnväg väster om Linköping i riktning mot Mjölby är avgörande för att lösa kapacitetsbristen i järnvägssystemet i södra Sverige. Trafikverket har konstaterat potentialen som finns i att knyta samman stråket Linköping – Jönköping – Borås där ny järnväg skulle möjliggöra regionala dagliga pendlingsresor mellan städerna. Nya funktionella samband skulle skapas med ekonomisk tillväxt som resultat.

Region Östergötland är positiv till de järnvägssträckor, däribland Linköping – Mjölby, som föreslås som prioriterade utredningar inför nästa planrevidering. Region Östergötland ser dock att utredningen Linköping – Mjölby bör ta ett större grepp och involvera sträckan Linköping – Mjölby – Jönköping, med utblick mot Borås.

Region Östergötland vill betona vikten av stärkt tillgänglighet till Norrköpings hamn. Hamnen har en viktig roll i godstransportflöden internationellt, nationellt och i Stockholm-Mälardalen för framtidssäkra näringslivets transporter och stärka totalförsvarets mobilitet och beredskap. Hamnen är en del i TEN-T-nätet, och en viktig funktion i Östergötlands urbana knutpunkter och deras omland med kapacitet att hantera tungt gods. Med TEN-T följer särskilda krav på funktionalitet och tillgänglighet. Tillgängligheten till hamnen för tungt gods är avgörande, och ställer krav på den anslutande väg- och järnvägsinfrastrukturen. Region Östergötland ser därför att vidare utredningar krävs för att säkerställa tillgängligheten till Norrköpings hamn, till och från det nationella stamvägnätet (E4, E22 och riksväg 56). En sådan utredning kan ligga till grund för överväganden inför nästa planrevidering.

Vidmakthållande av infrastruktur

Ökningen av medel till underhåll för väg- och järnväg är välkommet. Med är försämrat omvärldsläge har frågan om militär mobilitet och beredskap blivit allt viktigare, där väl underhållen infrastruktur är avgörande. Försvarsanläggningar, och infrastruktur kopplat till dessa aspekter, berör ofta den regionala infrastrukturen. Inte sällan kopplar detta också till BK4-åtgärder, och att även det kommunala vägnätet är förberett. Mer medel till vidmakthållande kräver en effektiv organisering av Trafikverket så att medlen också blir upparbetade. Region Östergötland ser ett allt större behov att vissa underhållsåtgärder också blir föremål för regional dialog, för att väga in det regionala utvecklingsperspektivet vid planering och prioritering.

Målåret för återtagande av järnvägsunderhållet är behövligt, men ambitiöst. För att återta underhållsskulden krävs innovation och effektivt genomförande.

För att upprätthålla en driftsäker och robust trafik på järnväg, för människor och näringsliv, vill Region Östergötland framhålla vikten av underhåll på Södra stambanan, Godsstråkets i Bergslagen och Nyköpingsbanan. Vidare vill Region Östergötland vill betona vikten av de drifts- och underhållsåtgärder som initierats och som krävs för att upprätthålla en driftsäker trafik på Tjust- och Stångådalsbanorna får fortlöpa och utökas.

Övrigt

Region Östergötland har i samband med inriktningsunderlaget välkomnat den ökning av medel för vidmakthållande som föreslagits, och nu beslutats av riksdag för den kommande planperioden. Det är av största vikt att budgeterade medel också omsätts. Kostnadskontroll och upparbetning av medel är avgörande. Region Östergötland bidrar redan idag till Trafikverkets arbete med frågan, och önskar regionerna involveras också fortsättningsvis.

I direktiv till Trafikverket har en utgångspunkt varit att objekt ska kunna omprövas. Region Östergötland har förståelse för detta, och ser att Trafikverket har påbörjat vägen mot den planeringsprocess som de önskar - med tydligare utredningsfaser i tidiga skeden. Region Östergötland framhåller vikten av en kontinuerlig dialog med region och kommun för att detta ska bli möjligt. Andra aktörer i samhället, offentliga och privata, är ofta tätt knutna till Trafikverkets planering och processer, och det ryckiga arbetssätt som Trafikverket hitintills har tillämpat är förödande för en god samhällsplanering. Den långsiktiga planeringen av transportsystemet måste ske i nära samordning med annan samhällsplanering, inte minst kommunal fysisk planering. Landets kommuner kommer inte arbeta fram nödvändiga översikts- och detaljplaner om inte stora infrastrukturinvesteringar bedöms som beslutade. De idag redan orimligt långa planprocesserna när det gäller transportinfrastrukturinvesteringar riskerar bli än längre. Här krävs ett helhetsgrepp som idag lyser med sin frånvaro.

Region Östergötland noterar också de sparbeting Trafikverket har och kommer ha när det gäller sitt förvaltningsanslag. Att samtidigt tillföras mer medel till underhåll och ny infrastruktur kräver en organisering och ett arbetssätt som kan omsätta de ökade medlen. Här måste regeringen tillse att myndigheten har tillräckliga resurser.

YTTRANDE

2025-12-04

Region Östergötland ser också att regionerna, och kommuner, i större grad skulle kunna stå till förfogande vad gäller att bidra med exempelvis tidiga utredningsunderlag.

Som kollektivtrafikmyndighet och tågoperatör välkomnar Region Östergötland att Trafikverket föreslagit medfinansiering till ERTMS ombordutrustning och kringutrustning. Detta kan underlätta för tågföretagen, och de investeringsplaner som ligger framåt för att anpassa fordonen till de nya förutsättningarna och kraven.

Region Östergötland ser behov av att inkludera den interregionala kollektivtrafiken som berörs av Trafikverkets trafikavtal i förslaget till Nationell plan, för att säkerställa långsiktig och stabil finansiering för den typen av kollektivtrafik. Idag ges ofta besked från Trafikverket om finansiering med för kort tidsvarsel för den interregionala trafiken, vilket försvårar planeringen av denna. För att regionerna ska kunna hjälpa Trafikverket med planering av interregional trafik genom samverkansavtal krävs det att förutsättning av långsiktig och förutsägbar finansiering finns.

Jan Owe-Larsson
Trafik- och samhällsplaneringsnämndens ordförande

Richard Widén
Regionutvecklingsdirektör